

všeobecné finančněprávní opatření, jehož si vyžádaly mimořádné poměry, způsobené státním převratem, s nimiž ovšem zákon č. 49/1875 ř. z. nemohl počítati, již proto nelze tuto úschovu dluhopisů posuzovati stejně jako ony případy uvedené v § 3 zák. č. 49/1875 ř. z., v nichž jde vesměs o předložení dluhopisu anebo o žádosti, jež směřovaly na prvním místě k zájmu osob z dluhopisu oprávněných, ať šlo o vydání nových kuponů a poznámku k tomu cíli potřebnou, o přepsání nebo o poukázání úroků, či o přihlášku nároku na určitou úrokovou splátku, nebo konečně o zákrok směřující k umoření dluhopisu. V souzeném případě došlo však k složení dluhopisu z docela jiných, v podstatě veřejnoprávních důvodů, při čemž žalující pojišťovně nebylo žádným způsobem ani znemožněno ani jen ztíženo, aby zakročila o výplatu úroků buď sama, nebo svým zástupcem, bankou, jakmile to právní předpisy umožnily, jak se také skutečně stalo. Účelem a důvodem ustanovení § 3 uved. zák. zajisté bylo, připustiti přerušeni promlčení tam, kde v konkrétním případě až do provedení požadovaných změn právo na úroky nemohlo býti s účinkem uplatněno, kdežto úschova podle nař. č. 151/1921 Sb. z. a n. nebránila uplatnění tohoto nároku, pokud jen jinak byly jeho podmínky splněny; v souzeném případě není o tom sporu, že tomu tak bylo.

Ani po té stránce nelze tedy dáti za pravdu dovolatelce.

Čís. 16850.

Do pensijní základny zaměstnance (lesního hajného), jehož pensijní nároky byly upraveny podle zásad platných pro pragmatikální zřizence ve státní službě, nelze započítati ani remuneraci, nebyla-li součástí služného, nýbrž jen zvláštním přídatkem poskytovaným po dobu činné služby, ani peněžitou hodnotu paliva (otopu naturálního bytu), zanikl-li nárok na naturální byt skončením činné služby.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1938, Rv I 2340/37.)

Žalobce byl zaměstnán od 1. října 1890 ve službách Karla knížete O.-W. na velkostatku H. Žalovaní koupili uvedený velkostatek od jeho vlastníka trhovou smlouvou ze dne 11. března 1926, v níž bylo v čl. VI., odst. 2, toto ustanovení: »Kupující převezmou veškeré aktivní úředníky a zřizence po rozumu § 75 náhr. zák. a nař. vl. ze dne 21. října 1922, č. 305 Sb. z. a n., a to v počtu a stavu, jak jsou dnes na velkostatku zaměstnání, se všemi jejich nabytými právy, co se pak nároků pensijních týká na základě plné služební doby a podle zásad platných pro úředníky a zřizence ve státní službě, při čemž se na nároky ty započítávají částky, které budou kryty pojištěním těchto úředníků a zřizenců u Všeobecného pensijního ústavu od 1. ledna 1909 resp. od pozdější doby počínaje.« Žalovaní pak uzavřeli dne 25. března 1926 se státním po-

zemkovým úřadem dohodu o rozsahu převzetí lesní půdy od velkostatku, podle níž se zavázali odevzdati revír D. ve výměře asi 490 ha ke dni 30. září 1926 Československému státu; o převzetí onoho lesního souboru byl pak sepsán protokol ze dne 9. června 1927, v němž bylo uvedeno, že se žalobce přejímá za stejných podmínek, za jakých přejímá zaměstnance ministerstvo zemědělství na velkostatech státem převzatých a jemu do správy odevzdaných; žalobce byl pak vzat do slibu zástupcem ministerstva národní obrany. V trhově smlouvě ze dne 11. března 1926 jest uvedeno, že se žalovaní resp. kupující podrobí všem ustanovením, které státní pozemkový úřad uzná v té příčině za vhodná. Ustanovení čl. VI., odst. 2, kupní smlouvy má v podstatě ten smysl, aby jim byly zaměstnancům zabezpečeny větší požitky pensijní, než by jim jinak příslušely. František H. (žalobce) byl ministerstvem národní obrany pensionován dne 1. června 1929. Od téhož dne přiznal mu Všeobecný pensijní ústav roční pensijní důchod a s účinností od 1. dubna 1931 byla mu pak pense zvýšena. Tvrdě, že vyměřený pensijní důchod je menší, než mu po právu přísluší, domáhá se žalobce (jenž za sporu zemřel) resp. jeho pozůstalost na žalovaných zaplacení 20.933 Kč 95 h s přísl., t. j. rozdílu mezi pensijními požitky, na něž si žalobce činí nárok podle zásad platných pro státní zaměstnance, a požitky pensijními, které vyplácí Všeobecný pensijní ústav ode dne pensionování do úmrtí žalobcova. Co do výše zažalované částky uvedl, že mu příslušel mimo nárok na služné i nárok na remuneraci a na palko pro naturální byt, takže jeho celkové požitky činily v době pensionování 14.182 Kč 40 h. Soud první stolice uznal podle žaloby co do částky 11.900 Kč 43 h s přísl., jinak žalobu zamítl a uvedl v otázce, o níž tu jde v důvodech: Podle názoru soudu jest sporné ustanovení obsažené v kupní smlouvě o pensijních nárocích zaměstnanců velkostatku H. vykládati tak, že smluvci měli na mysli zásady platné pro státní úředníky a zřízence pragmatikální. Tomu nasvědčuje zejména zjištěný jejich úmysl zabezpečiti zaměstnancům velkostatku vyšší služební požitky, než by jim jinak příslušely. I to, že podle ustanovení uvedené smlouvy byly upraveny právní poměry úředníků i zřízců obdobně, nutno usuzovati na tento výklad, ježto slovem »úředníci« nemohli míti smluvci na mysli nic jiného, než úředníky pragmatikální, t. j. státní úředníky zařazené do některé ze sedmi platových stupnic (čl. I. zák. ze dne 25. ledna 1914, č. 15 ř. z., § 5 zák. č. 103/1926 Sb. z. a n.); v přednesech stran není podklad pro úsudek, že by vůbec mohlo pomýšleti na pomocné kancelářské úředníky a jejich pensijní zaopatření ve smyslu nařízení vlády ze dne 7. července 1926, č. 113 Sb. z. a n., které nabylo účinnosti dne 1. ledna 1926 (§ 110 uved. nař.). Nařízení č. 15/1927 Sb. z. a n. nelze tu obdobně užiti, ježto zaměstnanci tam uvedení podléhají pojištění u pensijního fondu čs. státních drah, kdežto ostatní státní zaměstnanci ve služebním poměru soukromoprávním podléhají zásadně obecnému pensijnímu pojištění. Zaměstnancům velkostatku H. mělo se však trhovou smlouvou dostatí vyšších pensijních

požitků, než by jim jinak příslušely u Všeobecného pensijního ústavu, což bylo vlastním smyslem sporného smluvního ustanovení. Z téhož důvodu nemá tu význam ani ustanovení nař. č. 114/1926 Sb. z. a n., které nabylo účinnosti dnem 1. ledna 1926, nehledě ani k tomu, že žalobce vůbec neměl denní plat (§§ 11, 31 a jiné uved. nař.). U žalobce nelze ani obdobně mluvit o stupních denních platů. Nutno tedy předpokládati, že smluvci, pokud užili obratu »úředníků a zřízenců«, měli na mysli nepochybně úředníky pragmatikální a také zřejmě zřízence pragmatikální. Proto při propočtu pensijních nároků žalobcových vychází soud ze zásad platných pro státní zřízence pragmatikální. Podle oněch zásad rozhoduje o výši pensijních požitků pragmatikálního zřízence poslední den měsíce, v němž zaměstnanec byl činné služby zproštěn, resp. aktivní plat v té době zaměstnanci vyplácený, neboť toho dne pozbývá pragmatikální zřízenec nároku na služební plat a vzniká mu nárok na plnění odpočivného platu (§ 139 č. 3 plat. zák.). Plat odpočivný jest vyměřiti z pensijní základny. Pensijní základnou jest služné a přídavky, které jsou výslovně označeny jako započitatelné pro výměru výslužného (§ 154 plat. zák.). Proto není rozhodující, zda žalobce měl v době, kdy byl zaměstnán u žalovaných, aktivní požitky nižší. Ježto je zjištěno, že žalobce byl pensionován po celkové služební době 38 let 8 měsíců, příslušel by mu dle zásady § 1 zák. č. 74/1896 ř. z. ve spojení s § 154 plat. zák. nárok na odpočivné ve výměře 98% pensijní základny, při čemž zlomek služební doby přesahující 6 měsíců, jest počítati za plný rok služby (§ 1, odst. 4, zák. č. 74/1896 ř. z.). Jest totiž ve smyslu ustanovení kupní smlouvy, čítati ve prospěch žalobců do výslužného celou služební dobu u právního předchůdce žalovaných samých i u vojenské správy. Podle názoru soudu jest podle uvedených zásad počítati žalobci do pensijní základny především roční služné v penězích v úhrnné výši 6.002 Kč 22 h. Služné to pobíral žalobce v době, kdy nabyt nároku na odpočivné, tedy v době, kdy již nabyt účinnosti platový zákon, jímž drahotní přídavky a podobné přechodné doplňky, které měly povahu valorisační, odpadly, a na místě nich bylo v kategorii zřízenecké služné valorisováno. Podle zásady § 154 plat. zák. nelze pokládati »za služné«, co v souzeném případě správa velko-statku za služné základní označovala, a pojem »přídavky« podle § 154 plat. zák. se nehodí na plnění, které soukromý zaměstnavatel označuje jako mimořádnou drahotní výpomoc a drahotní přídavek, když obdobná plnění u státních zaměstnanců právě platovým zákonem zanikla a služné bylo ve smyslu § 154 plat. zákona valorisováno. Z peněžních platů nepokládá však soud remuneraci analogicky za součást pensijní základny. O remuneraci jako o součásti pensijní základny má ustanovení platový zákon pouze u těch zaměstnaneckých kategorií, které nemají nároku na služné (§ 154 plat. zák.). Remunerace v tom smyslu, jak byla vyplácena žalobci vojenskou správou, nemá povahy uvedené v § 154 plat. zák. Buď jde o darování, tedy o plnění, na něž zaměstnanec nemá právního nároku a které předpokládá již podle své podstaty konání služeb,

nebo šlo by o přídavek k služnému podle ustanovení § 154 plat. zák., který není výslovně v zákoně uveden jako započitatelný do pensijní základny. Co do otopu je dokázáno výnosem ministerstva zemědělství ze dne 18. července 1921, č. 39.933/IVb, že podle směrnic výnosem daných přísluší na velkostatech státem převzatých statkovému zřízení bezplatný byt a otop v množství 18 prostorových metrů pro byt o pokoji a kuchyni, který žalobce skutečně měl. Soud však neshledal, že relutum za palivo pro služební byt je součástí pensijní základny podle zásady § 154 plat. zák. Nárok na byt statkového zřizence resp. pragmatikálního zřizence státního předpokládá činnou službu zaměstnance, služební byt však podle zásady § 154 plat. zák. není součástí služného, nýbrž přídavkem k služnému, který není výslovně prohlášen za započitatelný do pensijní základny. Žalující sám nezapočítává do odpočivného hodnotu bytu. Důsledně nelze započítati do něho ani hodnotu paliva pro služební byt. Opačné stanovisko by odporovalo zásadě řečeného zákonného ustanovení, jakož i zásadám jiných obdobných norem, podle nichž jest vyměřiti odpočivné (srov. na př. nař. č. 113/1926, 114/1926, 15/1927 Sb. z. a n. zák. z 25. ledna 1914, č. 15 ř. z. a jiné). Podle toho se pensijní základna nerovná poslednímu služebnímu platu se všemi přídavky, nýbrž jest nižší. Práva příslušející žalobkyni podle uvedené kupní smlouvy nemohou jí zabezpečiti odpočivné vyšší než ony, na něž by podle zásad platných pro státní úředníky a zřizence měl nárok státní pragmatikální zřízenec resp. úředník. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Žalobce Krantišek H. resp. jeho pozůstalost opírá zažalované nároky o ustanovení odstavce VI. odst. 2 shora uvedené smlouvy, kterou žalovaní koupili velkostatek H. Z toho, co bylo v uvedeném ustanovení řečeno, plyne, že Františku H. příslušela pense podle posledních služebních příjmů za obdobného užití ustanovení o pensích zřízců ve státní službě, a to dokud nedovršili plných 40 let s příslušnou srážkou za scházející léta, a dále za odpočtení toho, co obdržel od Všeobecného pensijního ústavu. Citace data 1. ledna 1909 neznámá nic jiného, než poukaz na tehdejší zákonný stav, je proto po nastalých změnách v zákonné úpravě odpočítati vše, čeho se mu i novou zákonnou úpravou dostalo. Ježto tedy má pensijní nároky podobné jako pragmatikální zřízenec ve státní službě, nepřísluší mu nárok na započtení do pensijní základny za užívání naturálního bytu s palivem. Tyto počitky jsou obdobně jako u státního zřizence činovné a nejsou do pensijní základny započitatelné. František H. sám nezapočítával hodnotu bytu a prvý soud právem nezapočítával ani hodnotu paliva, což odpovídá právě ustanovení smlouvy, jak byla shora uvedena. Stejně nelze pokládati remuneraci za započitatelnou do pensijní základny, neboť také u státních zřízců je remunerace jen něco mimořádného a proto i u Františka H. není součástí pensijní základny.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl ani dovolání žalovaného, ani dovolání žalobcovu.

Důvody:

K dovolání žalovaného:

Odvolací soud sice ve svém rozsudku blíže neodůvodňuje, proč má za to, že jest podle odstavce VI. č. 2 trhové smlouvy ze dne 11. března 1926 užití na úpravu pense Františka H. zásad platících pro pragmatikální zřizence státní, ale neodchýlil se také od příslušných důvodů rozsudku prvního soudu, který se tou otázkou na uvedeném místě svého rozsudku podrobně zabýval a dovodil, že jest sporné ustanovení trhové smlouvy o pensijních nárocích zaměstnanců velkostatku H. vykládati tak, že smluvci měli na mysli zásady platné pro státní úředníky a zřizence pragmatikální. Dovolací soud schvaluje ony důvody a odkazuje na ně.

Podle §§ 64 a 176 služ. prag. je pro vyměření odpočivných požitků rozhodující doba, kdy byl zaměstnanec pensionován, podle § 139, odst. 3, plat. zák. přesněji poslední den měsíce, v němž zaměstnanec, byv o přeložení dekretu vyrozuměn, byl činně služby zproštěn. Bylo zjištěno, že v té době požitky Františka H. u vojenských lesních podniků, vrchní správy H., byly tyto: služné s drahotným přídavkem a mimořádnou výpomocí celkem 6.002 Kč 22 h ročně, remunerace 1.000 Kč ročně, relutum za držení dvou krav a telete, za obdělání 1.10 ha pozemků, za výnos pozemků, luk a trávu v lese, celkem 6.114 Kč ročně, 18 m³ měkkého paliva ročně s dovozem a naturální byt. Podle zprávy vojenských lesních podniků vrchní správy H. ze dne 16. listopadu 1934 byl František H. smluvně převzat s požitky, které byly vojenským lesním podnikům ředitelstvím velkostatku H. oznámeny a s těmi požitky byl František H. převeden do nového služebního poměru. Ty požitky byly mu pak vojenskými lesními podniky až do jeho pensionování vypláceny. Byly to požitky shora uvedené až na relutum 6.114 Kč ročně, které bylo Františku H. přiznáno teprve od 1. ledna 1929 místo dřívějšího požitku 1.10 ha pozemků s obděláváním.

Podle § 154 plat. zák. se odpočivné vyměřuje z pensijní základny, kterou tvoří služné a přídavky, které jsou výslovně označeny jako započitatelné pro výměru výslužného. Že do služného jest v souzené věci počítati nejen základní služné, ale i drahotní přídavek a mimořádnou výpomoc, tedy celou částku 6.002 Kč 22 h ročně a také relutum 6.114 Kč ročně, bylo správně odůvodněno již v rozsudcích nižších soudů, na něž se odkazuje. Že do služného nelze v souzené věci počítati ani remuneraci 1.000 Kč ročně, ani hodnotu 18 m³ měkkého paliva s dovozem ročně, bude vyloženo k dovolání žalující pozůstalosti. Započtení hodnoty naturálního bytu do pensijní základny se žalující pozůstalost ani sama nedomáhá.

K dovolání žalující pozůstalosti:

Neprávem brojí dovolání proti tomu, že do pensijní základny Františka H. nebyla započtena remunerace 1.000 Kč ročně a hodnota otopu 1.080 Kč ročně.

Obě řečené dávky byly přiznány Františku H., lesnímu hajnému, jen k rozmnožení jeho požitků z důvodů činné služby, jak je zřejmé z toho, že mu byly poskytovány jednak jako zvláštní roční remunerace za službu vykonanou a jednak jako otop pro naturální byt.

Pro určení pensijní základny platí od 1. ledna 1926 ustanovení § 154 plat. zák. č. 103/1926 Sb. z. a n., jímž byly změněny dřívější předpisy (srov. § 153 plat. zák.) o pensijní základně a stanoveno, že pro odpočivné platy tvoří nyní pensijní základnu jen služné s přídavky, které byly výslovně označeny jako započitatelné pro výměru výslužného.

Že oba dotčené přídavky nebyly u Františka H. označeny výslovně za započitatelné do pense, není sporné, a zanikl-li skončením činné jeho služby nárok na naturální byt (hajného), zanikl s ním zároveň i nárok na otop tohoto bytu (18 m³ ročně) a nelze ani jeho hodnotu 1.080 Kč započísti do pensijní základny.

Než ani remuneraci nelze v souzené věci pokládati za samo služné, když i nový přejimatel hajného Františka H., t. j. vojenské lesní podniky mu ji vyplácely stále odděleně jen jako zvláštní přídavek, čímž dal zřejmě najevo, že je (remunerace) neposkytuje ani jako služné, ani jako přídavek započitatelný do pense.

Ježto podle služební smlouvy mělo se i při úpravě pense Františka H. užití zásad platných pro pragmatikální a státní zřízence, tedy i § 154 plat. zákona, podle něhož by nebylo dovoleno pragmatikálnímu státnímu zřízenci započísti oba jmenované přídavky (remuneraci a otop naturálního bytu) do pensijní základny, nelze uložití nynějším žalovaným těžší závazek z právního důvodu náhrady škody.

Čís. 16851.

Platnost dohody sjednané mezi zaměstnavatelem a nemocenskou pojišťovnou v mezích jejích stanov, že zaměstnavatel a jeho zaměstnanci, kteří jsou pensijními pojištěnci a mají proti zaměstnavateli nárok na vyplacení plné mzdy nebo platu nebo na bezplatné naturální opatření (byt a stravu), budou platiti nižší pojistné a že zaměstnanci v době nemoci, nejdéle však po 52 týdnů, nebudou dostávat nemocenské, nýbrž plné služné (od zaměstnavatele). Na toto služné se nevztahuje ustanovení o právní neúčinnosti postupu, zastavení a zabavení nároků a zaměstnanec se ho může po skončení služebního poměru platně vzdáti.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1938, Rv I 3031/37.)

Srov. rozh. č. 15262 Sb. n. s.